

AKROPOLITÁN

NOVÁ AKROPOLIS
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

FILIZOFIE
KULTURA
DOBROVOLNICTVÍ

č. 144

ÚNOR 2022

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE - KULTURA - DOBROVOLNICTVÍ

ÚNOR 2022 Filozofie pro život č. 144

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUČ

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostava

PARDUBICE

www.akropolis.cz/pardubice

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová, Martina Flaitingrová

Jana Aksamítová, Ondřej Aksamít,

Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

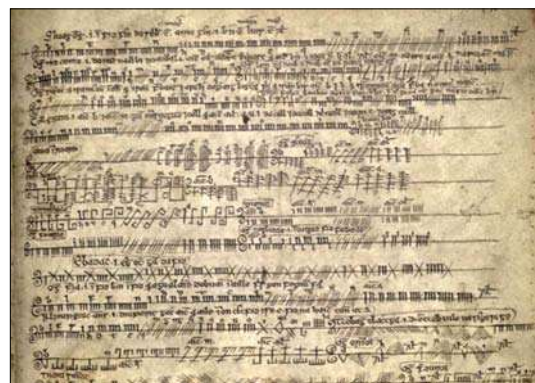
FILOZOFIE: ZPŮSOB ŽIVOTA

8

ČÍNSKÁ DUŠE A JEJÍ CTNOSTI

10

OGAMSKÁ ABECEDA DRUIDŮ

12

IDEÁLY OLYMPIJSKÝCH HER

Dnešní doba nám nabízí výjimečné technické vymoženosti, prostřednictvím kterých se můžeme spojit s našimi blízkými či přáteli z kterékoli části světa. Můžeme tak stále udržovat spojení, jež nám poskytuje pocit blízkosti i ve chvílích, kdy nemáme, z mnoha různých důvodů, možnost fyzického setkání. Navzdory tomu však mnoho lidí trápí pocit osamění, jenž jako stín občas přejde přes naši duši a zanechá v ní pocit smutku a pochybnosti.

V takových chvílích máme sklon hledat pochybení u ostatních, kteří nám nevěnují tolik pozornosti, kolik bychom si přáli. Hledáme zdroj opory v ostatních, vně sebe, v okolnostech, které však nemůžeme zcela ovládnout. To, co však můžeme mít plně pod naší kontrolou, jsme my sami, a měli bychom mít možnost se na sebe ve všem spolehnout. Avšak i tady narážíme na jistá omezení, způsobená tím, že dostatečně neznáme sami sebe a nevíme, kde najít skutečný zdroj naší vnitřní síly a poznání.

Technický pokrok současného světa v nás vyvolává iluzi, že nám dá odpovědi úplně na všechno a vyřeší za nás vše, s čím se každodenně potýkáme. Ve skutečnosti to v nás však způsobuje neustálý pocit hledání něčeho nového, až do té míry, kdy přestáváme věřit, že my sami držíme v ruce klíč k řešení. Ve snaze zaměřit pozornost na to vnější se vzdalujeme sami sobě a necháváme spát potenciály naší duše, která se stává slabou a křehkou.

Při pohledu do minulosti najdeme v tisícileté tradici lidstva hodnotné poklady moudrosti, jež nejsou v majetku žádného muzea ani nejsou vystavovány ve vitrínách, abychom je obdivovali, ale jsou tady proto, abychom je prozkoumali a potvrdili jejich platnost i pro dnešního člověka. Bez poznání minulosti jen stěží najdeme smysl vlastního života a jeho skutečnou hloubku. Když budeme objevovat tyto poklady, zjistíme, jak nesmírně jsme bohatí, že máme vlastní kořeny, které nám pomohou najít naší vlastní duchovní identitu. Navrátíme se sami k sobě a z této cesty návratu vyjdeme silnější a obohaceni prožitými zkušenostmi, jež se stanou naším vlastním pokladem.

Eva Bímová

PROJEV VDĚČNOSTI

Jeden velmi starý muž začal jednoho dne
sázet okolo domu ovocné stromy.
Šel kolem mladík.

„Co to děláte?“ zeptal se starce.

„Sázím ovocné stromy,“ odpověděl mu.

„Vždyť se nedožijete toho, až začnou rodit,“ divil se mladík.

„Ovoce, které jsem za svůj život snědl, vyrostlo na stromech,
které zasadil někdo jiný,“ odpověděl stařec.

„Abych projevil svůj vděk, sázím stromy pro ty, kdo přijdou po mně.“

Z knihy Moudrost starého Irska od Roberta Van de Weyera

FILOZOFIE: ZPŮSOB ŽIVOTA

Jsem přesvědčena, že všichni lidé, přestože to nevědí a nemají titul, jsou filozofy. Jsem přesvědčena, že každý člověk, který si klade mnoho otázek a který, když je sám se sebou, chce vědět, kdo je, umožňuje v sobě zrození filozofa.

Co je filozofie? Nemám ráda definice, snad proto, že jsem se jich tolik musela naučit, že jsem si uvědomila, že je v takových případech paměť málo užitečná, a užitečné je naopak to, co nám zůstane v duši. Navzdory všem pojetím, která ji během staletí vysvětlovala, navzdory vyváženosti cílů, které jí byly přiřítány, je filozofie Velkým Uměním, Velkou Vědou. Je to postoj k životu. Je to postoj, který potřebuje vědu. Pokud si někdo klade otázky, potřebuje si na ně odpovědět. A je to postoj, který zahrnuje umění, protože na tato slova nelze odpovědět jakkoli.

Co znamená tento postoj k životu? Znamená... kráčet jím s otevřenýma očima. Znamená to nemít strach dotazovat se na velká mystéria. Znamená to nebát se dívat na univerzum a klást si otázky o něm, o sobě, o lidské bytosti. A na tom se shodují všechny národy, protože vždy, když se člověk ptal na to, jak se sjednotit s univerzem, našel Boha a tisíce způsoby o něm přemýšlel.

To neznamená, že je filozofie náboženstvím, ale nevylučuje jej. Může být poznáním, uměním, ale i náboženstvím. Může být mnoha věcmi. Je to něco tak obecného, že se to může změnit i v jednu velkou utopii.

Ze všech definic filozofie existuje jedna, která se mi obzvlášť líbí a která se připisuje Pythagorovi, když právě o něm vzdělanci jeho doby mluvili jako o mudrci. Vypráví se, že při jisté příležitosti na to odpověděl: „Ne, nejsem mudrc. Jsem pouze milovníkem moudrosti.“ A z tohoto řeckého výrazu vzešel *philosophos*, ten, kdo miluje moudrost, protože ji nevlastní, protože cítí, že mu k ní ještě mnoho chybí, a proto ji miluje, hledá ji a usiluje o ni.

Je jasné, že pokud si říkáme filozofové, vede nás to ke srovnávání se s Pythagorem, a to je příliš odvážné. V každém případě bychom mohli být filo-filozofové: mnoho pokusů o přiblížení se, mnoho lásky a mnoho kroků k dosažení této lásky, jak ji nazval Pythagoras, což je láska k moudrosti, obrovský motor, který nás pohání, abychom kráčeli k tomu, co nám chybí, k tomu, co potřebujeme.

Platon říkal, že nemilujeme to, co máme, ale to, co nám chybí. Právě láska nás vede

k tomu, co potřebujeme, co nás doplňuje, co nás zdokonaluje.

Vnímat, že existuje moudrost a že ji nevlastníme, je výtečné, protože nás to pohání, protože tato láska je tím, co nás nutí vykročit, nutí nás prolomit bariéry sobectví, onu bariéru „toho, co chci já“, „toho, co se líbí mně“, „toho, co trápí mě“, protože když se člověk začne dívat na univerzum jinými očima, otevírají se mnohé dveře, dveře vnitřní, ale i množství dveří vnějších, a existuje velká možnost porozumět ostatním lidem v té míře, v níž člověk porozumí sám sobě.

Dnes, mnoho staletí po Pythagorovi, po oněch filozofech považovaných za utopistické, je filozofie obecně možná něco dost odlišného. Osobně jsem to zažila při studiu na vysoké škole jako trvalou nespokojenost. Dnes je filozofie něco velmi abstraktního. Je to mnoho slov a mnoho obtížných pojmů, a když lidé mají takovou představu o filozofii, utíkají od ní. Filozofie je dnes spíše dějinami filozofie, je to přehled všeho, co si mysleli všichni filozofové všech dob. Samozřejmě při dodržování určitých pravidel, protože v každé době existují filozofové, kteří jsou velmi dobří, velmi pozoruhodní, a existovali i tací, kteří jsou zakázaní, „špatní“ nebo „nemožní“. Uplyne několik let, a zlověstní se stávají dobrými, a ti, kteří byli považováni za dobré, přechází na druhou stranu: i dějiny filozofie mohou mít svou módu. Filozofie se dnes nepovažuje za něco praktického, za něco užitečného pro život. Tento názor, že filozofie je nepoužitelná, tento názor, že filozofie je utopie, že není k ničemu, způsobil, že se lidé snaží filozofii vyhybat stejným způsobem, jakým se ten, kdo se nenaučil žít, snaží vyhnout tomu, aby zůstal sám se sebou. Existuje mnoho vnitřní prázdnoty, mnoho nejistoty, a my se vůbec nesmíme divit, že existuje tolik zkaženosti, tolik nepořádku, tolik přírodních katastrof, protože když člověk v sobě nenajde osu, nemá, jak vyrazit kupředu.

Dvaatřicet let studia filozofie v Akropolis a několik let předtím na fakultě je mnoho let jí věnovaných, a přestože mi říkají, že je nepraktická a že je zbytečná, pořád říkám: ale na velké otázky, na velký neklid..., kde se

nacházejí odpovědi? Co děláme s tím, co nás napadá, když se octneme sami se sebou? A proč život, a proč smrt, a proč bolest, a proč stárneme, a proč se nám dějí věci, které se nám dějí? Proč existuje utrpení a proč lze přejít z utrpení do radosti a z radosti do utrpení, a co nás jako vítr žene od jedné věci k druhé? Proč máme strach, a proč pochybujeme...? A když se objeví tyto otázky, buď si na ně odpovíme, nebo budeme žít v neustálé úzkosti, protože jsme si před očima zatáhli závěs ve snaze nevidět to nejdůležitější.

Když existují otázky, nezbyvá než se ptát. Když Sokrates řekl: „Vím jen, že nic nevím“, neřekl to proto, aby se spokojil s tím, že nic neví. Je to uznání toho, co se neví, a výchozí bod: „Budu vědět více, protože potřebuji vědět více.“ Přestože uplynula staletí, člověk si pořád klade tyto otázky. A stačí, že po nás požadují odpovědi, čímž se filozofie stává užitečnou, praktickou a potřebnou. Filozofie je Velkou Vychovatelkou, je tou, která nás učí žít. To nejtěžší ze všeho, což je Žít, téměř nikdo neučí.

Nestaneme se mudrci, ale alespoň budeme mít o něco méně strachů, o něco méně pochybností, než jsme měli dříve. Neuvidíme Velkou Pravdu, ale začneme mít některé jistoty. Kdo jsem, co tu dělám, proč existuji, odkud pocházím a kam směřuji? – to je způsob, jak se naučit žít. Umění žít znamená odpovídat si na tyto otázky den co den. Znamená to chápat, proč trpíme, proč existuje bolest. Východní filozofové, tak staří, že někdy ani nevíme, do jaké doby je zařadit, říkali, že bolest je přenosem vědomí. Když je člověk šťastný a směje se, stěží se zeptá, proč se mi to stává?

Zdá se, že my lidé se učíme, když nás něco bolí, a Umění Žít nás učí, že pokaždé, když trpíme, se musíme zastavit a zeptat se, proč trpím? Co se mě život v tuto chvíli snaží naučit? Co je za touto bolestí? Jakou důle-

žitou zkušenost mohu získat? Když se filozof učí žít, dostane pokušení, a pokud je překoná, ví, že až přijde další, dokáže ho zase překonat a bude se chtít naučit o životě něco víc.

Toto Umění Žít zahrnuje i něco tak důležitého, jako je vážit si života a všech živých bytostí. Není možné poslouchat mladé lidi, jak říkají: „Nežádal jsem, abych se narodil“, jako by to byla výčitka. Výčitka komu? Nevím, zda jsme žádali o to, abychom se narodili; jsme tady, a musíme se naučit si toho vážit, protože je to nádherný dar. Nelze kráčet životem a nechat se jím vláčet. Možná i toto utváří Umění Žít. Namísto toho, abychom byli kmenem stromu unášeným řekou, mít schopnost z kmene postavit loď, několik vesel a být schopni sami řídit směr v proudu.

Delia Steinberg Guzmán

ČÍNSKÁ DUŠE A JEJÍ CTNOSTI

Pokusme se pro inspiraci podívat do dávné minulosti, kdy čínské myšlení formovaly duchovní cesty jako byl taoismus a konfucianismus (a dovezený buddhismus). Zamyslíme se nad hodnotami lidí, kteří byli stejní jako jsme my dnes, a to na celém světě. Stejně se rodíme, stejně umíráme, stejně se radujeme i trápíme, stejně hledáme a učíme se, stejně milujeme. To, co je jiné, je rychlost času, množství informací, které k nám přicházejí, a zaměření lidské pozornosti a vědomí.

Úcta k tradici

Začněme s hodnotou, která by měla být oporou celému lidstvu, i když si ji dnes plně neuvědomuje. Tušíme, že západní civilizace má kořeny ve starověkém Římě, ten se opíral o hodnoty Řecka a ty se s největší pravděpodobností zrodily v dávném Egyptě. Číňané „vzpomínali“ na dobu, kdy na Zemi vládli spravedliví císaři a lidé žili blíž nebi a přírodě. To jim přinášelo naději, že je možné vybudovat lepší svět, mohli bychom říci skrze návrat k počátkům, tedy obnovením toho důležitého. S tím souvisela i úcta k před-

kům, starším a učitelům, protože byli těmi, kteří zprostředkovávali poznání a moudrost díky zkušenostem nabytým svým životem a hledáním pravdy. Jak řekl Konfucius: *Učitel vede učedníky, netáhne je. Nabádá je, aby postupovali kupředu, ale nehoní je. Otevírá jim cestu, ale nepřivádí je k cíli.*

Řemeslné i umělecké dovednosti, pracovitost

Všichni si pravděpodobně vzpomeneme, že jsme se kdysi učili, že v Číně se zrodil papír i způsob tisku knih, kompas, střelný prach i vodní kolo, budovaly se zde vodní kanály, silnice i mosty. Typické jsou keramické a porcelánové nádoby stejně jako ramiové, bavlněné i hedvábné tkaniny. Nelze nezmínit divadlo, hudbu a magickou kaligrafii a samozřejmě lékařství včetně akupunktury...

Svoboda náboženství a úcta k posvátnému

Tři velké filozofické směry, které se postupně staly náboženstvími, žily v Číně vedle sebe

ve velké shodě. A tak mohl člověk vkládat do svého života taoistické, konfuciánské i buddhistické myšlenky a obřady. Posvátným bylo místo, ať už šlo o přírodní útvar nebo dílo lidských rukou, které bylo nevysychajícím pramenem síly a umožňovalo z této síly čerpat. Posvátnými byly i okamžiky, které měly jinou kvalitu, byly věnovány obřadům, očistě na různých úrovních i prožitkům mýtického času, které napomáhaly obnově řádu a probouzení intuice.

Zdvořilost a humanita

Tuto hodnotu nesmíme chápat jako přetvářku nebo omezení naší možnosti vyjádřit se. Spíše se na ni díváme jako na projev duše, která chce být ohleduplná k druhému člověku, k přírodě i k Bohu. Je to vědomé jednání člověka na základě jeho vlastní úrovně. Citujme Konfuciovo doporučení vladaři: *Ten, kdo by dokázal všude pod nebesy uplatnit pět věcí, byl by humánní: Zdvořilost, štědrost, důvěryhodnost, píli a laskavost. Jestliže se chováš zdvořile, nebudeš urážen; jsi-li štědrý, získáš si lid; jestliže jsi důvěryhodný, lidé ti budou důvěřovat; jestliže jsi pilný, budeš mít úspěch; a budeš-li laskavý, budeš schopen vést ostatní.*

Hledání vnitřního klidu

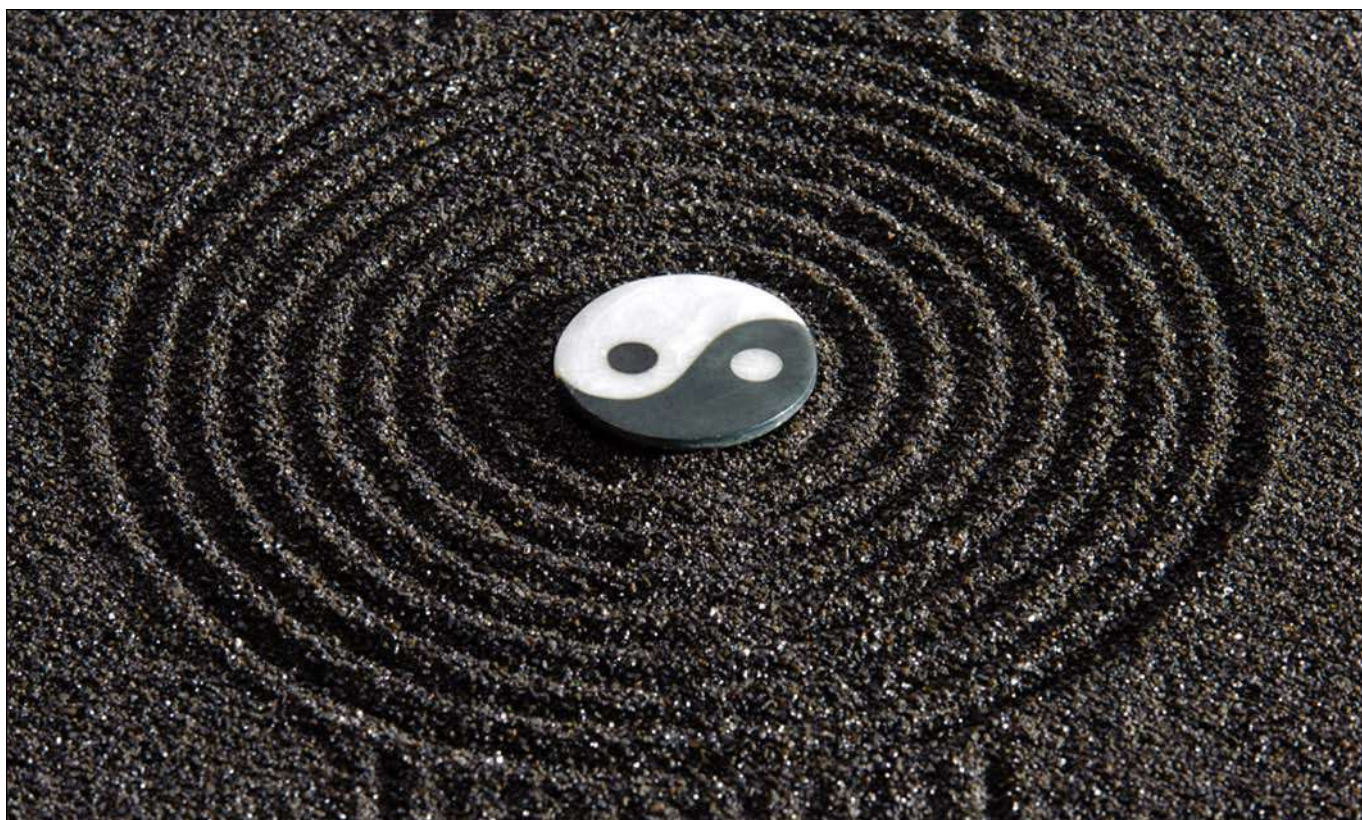
Moudrý člověk odmítá vše, co je přehnané, výstřední... V tom nacházíme velkou podobnost se stoickou školou starého Říma. Naším úkolem by tedy bylo zbavit se touhy, hněvu (například na ty, kteří nejednají podle našich představ) a strachu před neznámým. Máme překonat vášnivou aktivitu, ale i nedbalou pasivitu, abychom odhalili střední cestu správného jednání.

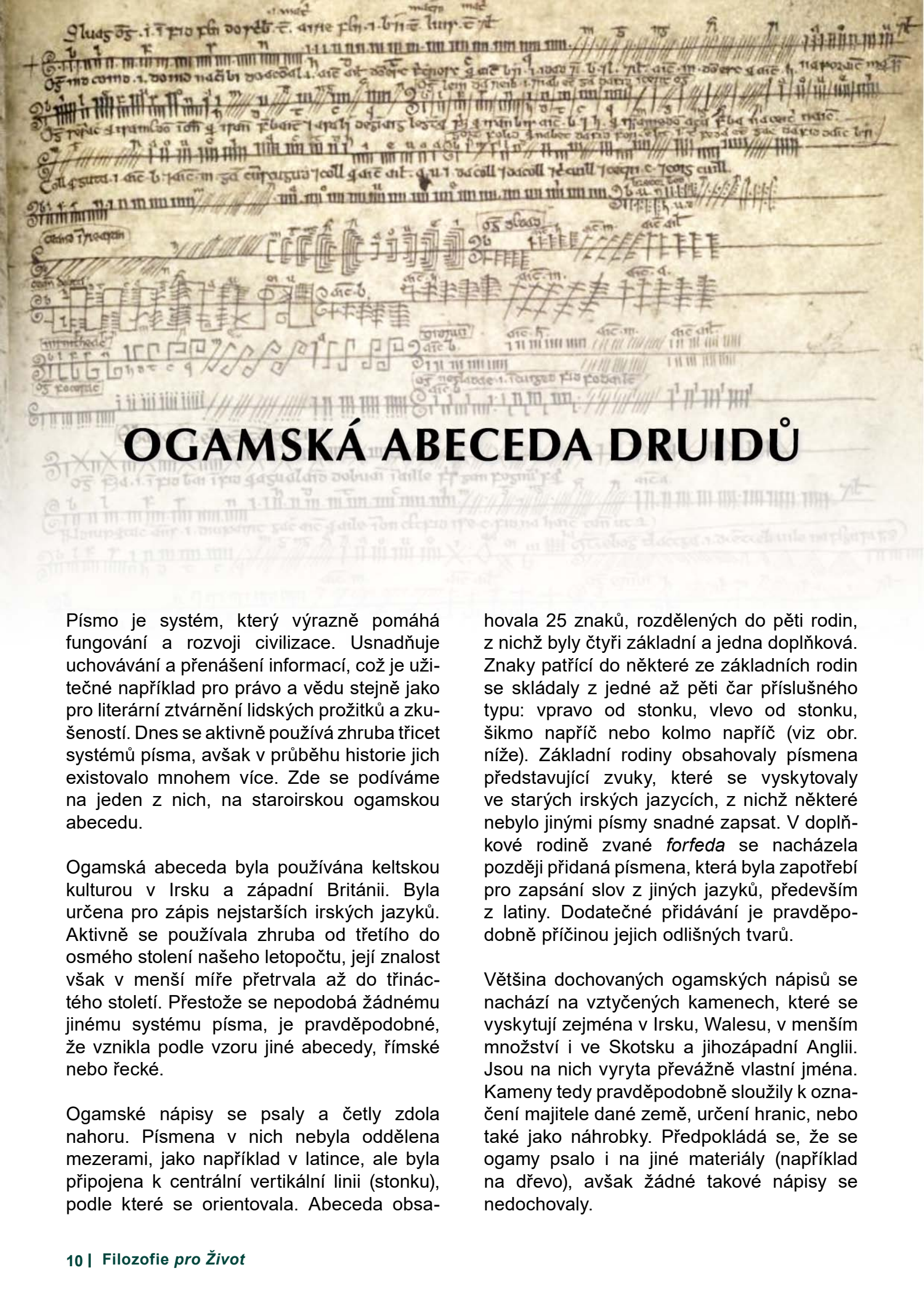
Harmonie

Samozřejmě, že nemůžeme nezmínit Tao, které prostupuje veškerou čínskou naukou. Tao je cesta, jeho hledání nás nabádá k naplňování souladu, rovnováhy a harmonie. A jednoty. Ne vždy dokážeme slovy vyjádřit, co to přesně znamená, ale cítíme, že bychom měli sladit vnitřní a vnější život, to metafyzické s tím pozemským, abychom se přiblížili dokonalému poznání. Prostředkem k tomu je dle starých mistrů právě TE, ctnost.

Žít v jednotě s Tao znamená poznat Tao a poznat Tao znamená žít v něm.

Dana Gabrielová

OGAMSKÁ ABECEDA DRUIDŮ

Písmo je systém, který výrazně pomáhá fungování a rozvoji civilizace. Usnadňuje uchovávání a přenášení informací, což je užitečné například pro právo a vědu stejně jako pro literární ztvárnění lidských prožitků a zkušeností. Dnes se aktivně používá zhruba třicet systémů písma, avšak v průběhu historie jich existovalo mnohem více. Zde se podíváme na jeden z nich, na staroirskou ogamskou abecedu.

Ogamská abeceda byla používána keltskou kulturou v Irsku a západní Británii. Byla určena pro zápis nejstarších irských jazyků. Aktivně se používala zhruba od třetího do osmého století našeho letopočtu, její znalost však v menší míře přetrvala až do třináctého století. Přestože se nepochybně liší od žádného jiného systému písma, je pravděpodobné, že vznikla podle vzoru jiné abecedy, římské nebo řecké.

Ogamské nápisy se psaly a četly zdola nahoru. Písmena v nich nebyla oddělena mezerami, jako například v latince, ale byla připojena k centrální vertikální linii (stonku), podle které se orientovala. Abeceda obsa-

hovala 25 znaků, rozdělených do pěti rodin, z nichž byly čtyři základní a jedna doplňková. Znaky patřící do některé ze základních rodin se skládaly z jedné až pěti čar příslušného typu: vpravo od stonky, vlevo od stonky, šikmo napříč nebo kolmo napříč (viz obr. níže). Základní rodiny obsahovaly písmena představující zvuky, které se vyskytovaly ve starých irských jazycích, z nichž některé nebylo jinými písmeny snadné zapsat. V doplňkové rodině zvané *forfeda* se nacházela později přidaná písmena, která byla zapotřebí pro zápis slov z jiných jazyků, především z latiny. Dodatečné přidávání je pravděpodobně příčinou jejich odlišných tvarů.

Většina dochovaných ogamských nápisů se nachází na vztyčených kamenech, které se vyskytují zejména v Irsku, Walesu, v menším množství i ve Skotsku a jihozápadní Anglii. Jsou na nich vyryta převážně vlastní jména. Kameny tedy pravděpodobně sloužily k označení majitele dané země, určení hranic, nebo také jako náhrobky. Předpokládá se, že se ogamy psalo i na jiné materiály (například na dřevo), avšak žádné takové nápisy se nedochovaly.

S ogamským písmem také pracovali druidové, duchovní vůdci a strážci vědomostí v keltské společnosti. Ti však své vědění předávali pouze ústně a nezanedbávali žádné písemné záznamy. Museli tedy znaky využívat jinak. K odhalení nám může pomoci význam slova ogam. Mytologie říká, že otcem abecedy je Ogma, keltský bůh slunce. A stejně jako slunce dává světlo, které umožňuje vidět a poznat svět okolo nás, tak i Ogma dává inspiraci a pochopení hrdinům, čarodějům a mudrcům. Matkou písma je pak Ogmova ruka a jeho nůž, které vyrývají znaky do hmoty. Když pak člověk vytváří ogamské značky, činí tak s vědomím na vyšší úrovni, protože se stává Ogmovou rukou a nožem. Nepíše tedy sám, ale je zprostředkovatelem něčeho, co jej přesahuje. Z etymologického hlediska pochází slovo ogam z irského *og-úaim*, což znamená „rýha od nože“ nebo „rýha od zbraně“. V tomto se jazykový i mýtický původ shoduje. To ale není vše. V irštině se obecně pro znak používalo slovo *feda* (to vidíme v již zmíněném slově *for-feda* – přidaný znak). Stejně slovo však také bylo označením pro strom. Zde se objevuje spojitost ogamského písma s přírodou. Začíná už směrem čtení: nápis se čte zespoda nahoru, stejně jako strom roste ze země k obloze a člověk po něm šplhá od kořenů do výšky.

Dále souvislost nacházíme v názvech konkrétních písmen: každý z nich odpovídá některému druhu stromu. K nim existovala krátká úsloví zvaná *Bríatharogam*, která poeticky popisovala charakteristiky daného stromu. Takto ogamská abeceda sloužila jako prostředek pro zapamatování si a uchování vědomostí o přírodě, ale i jako systém symbolů, ve kterých bylo možné najít hlubokou moudrost, pokud je člověk uměl přečíst.

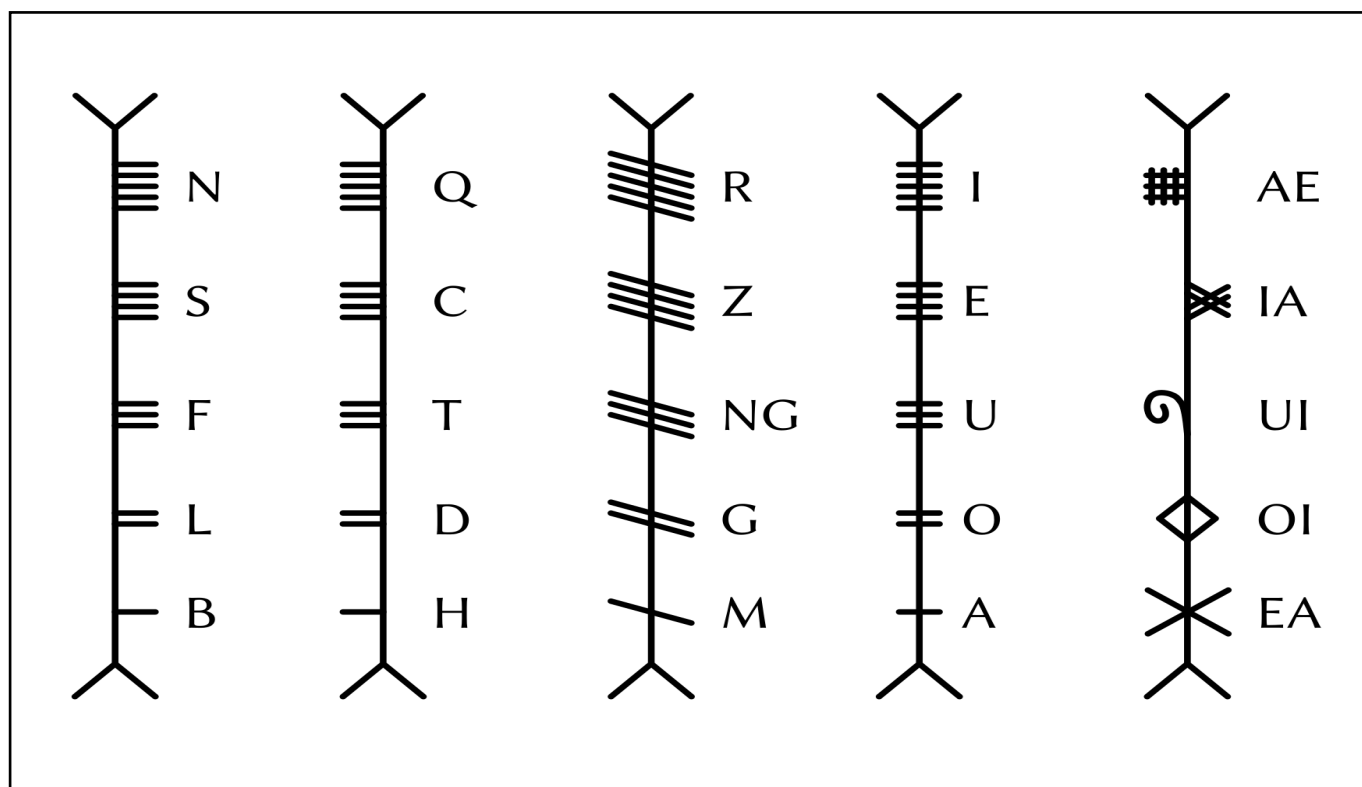
O Keltech a jejich kultuře toho obecně nevíme mnoho. Avšak to, že tak zdánlivě jednoduché věci, jako je písmo, dokázali dát hluboký obsah a smysl, může být užitečným příkladem i pro naši společnost, která je v mnoha věcech povrchní. Přinejmenším v tom, že se i od zdánlivě méně rozvinutých minulých kultur máme co naučit.

František Hastík

Použitá literatura:

McManus, D.: A Guide to Ogam, Sagart, Maynooth, 1997.

Forest, D.: Celtic Tree Magic – Ogham Lore and Druid Mysteries, Llewellyn Worldwide Publications, 2014.

IDEÁLY OLYMPIJSKÝCH HER

Olympijské hry jsou v dnešní době nejznámější mezinárodní sportovní akcí. Ačkoliv se jedná o hromadně navštěvovanou, televizí přenášenou a ekonomicky velmi nákladnou událost, je dobré dnešnímu člověku připomenout kořeny těchto her, které jsou spojeny s velmi ušlechtilými a hluboce lidskými hodnotami.

V antickém Řecku můžeme v šestém a pátém století před naším letopočtem pozorovat zvláštní impuls, který později inspiroval celou evropskou kulturu. Objevilo se velké množství filozofů, umělců, politiků, kteří svým působením přinesli velký pokrok. Na malém území a v krátkém čase probíhal experiment, který vyzkoušel mnoho politických, uměleckých a filozofických prvků, které se teprve po mnoha letech začaly uplatňovat ve větším měřítku.

Jedním z těchto pokusů byly také sportovní hry, které měly svou část ceremoniální (byly zasvěceny bohům a vycházely z mystérií), múzickou (probíhaly během nich recitace, divadelní a hudební představení) a gymnastickou.

Nejznámější byly takzvané Panhelénské hry: Pýthijské hry na počest boha Apollóna v Delfách, Olympijské hry na počest boha Dia v Olympii, Isthmické hry na počest boha Poseidona v Korintské šíji a Nemejské hry na počest boha Dia v Nemei.

Kalos kai agathos

Sportovní hry byly součástí pedagogického úsilí, které směřovalo k ideji *Kalos kai agathos*. Tento termín znamená krásný a dobrý. Vyjadřuje snahu posílit prostřednictvím výchovy tělo i duši.

Z jedné strany k tomu přispívá gymnastika, která posiluje tělo. Dnešní doba ale zapomíná na to, že v člověku gymnastika posiluje také duši. Pomáhá mu pocítit vnitřní volání, které překonává potíže a směřuje k vítězství. Nejedná se však o vítězství nad druhými, ale vítězství nad vlastními nedostatky a neřestmi. Gymnastika tedy přináší duši vnitřní sílu, ctnost. Pomáhá i tělu, aby bylo zdravé a schopné být dobrým nástrojem duše. V dnešní době musíme přiznat, že

tomuto konceptu je bohužel vrcholový sport, který někdy tělo dokonce ničí, vzdálen.

Na druhé straně, múzika dává inspiraci. V antickém Řecku bůh Apollón, který symbolizoval jednotu, promlouval k člověku skrze devět múz: Kalliopé („s krásným hlasem“ – epické básnictví), Euterpé („obveselující“ – hudba a lyrické básnictví), Erató („láskyplná“ – milostná poezie), Thaleia („sváteční, kvetoucí“ – veselé básnictví a komedie), Melpomené („zpívající“ – tragédie), Terpsichoré („tančící v kruhu“ – tanec), Kleió („oslavující“ – dějepisectví) a Úrania („nebeská“ – astronomie).

Tyto múzy dávají duši inspiraci a naplňují ji entuziasmem. V dnešní době se tato múzická část Olympijských her omezila na slavnostní zahájení, ukončení a předávání medailí. Tyto prvky jsou ale na druhou stranu jedněmi z posledních ceremonií, které je dnešní člověk schopen vnímat. Přesto oheň, který atleti předávají jeden druhému při zahájení olympiády, je symbolem nejen přenosu sportovní ideje, ale také symbolem přenášení ohně poznání z učitelů na učedníky během mnoha generací.

Alexandr Veliký – rozšíření ideje mimo Řecko

V řecké polis můžeme najít základní prvky pro přenášení kultury: amfiteátr, gymnázium, stadion. Na těchto místech probíhala výchova mladých, ale setkávali se tam také starší (můžeme zde pozorovat inspiraci k trvalé celoživotní výchově).

Poté, co Alexandr Veliký během vítězného tažení proti Perské říši zakládal postupně nová města, nacházíme v mnoha z nich amfiteátr, gymnázium a stadion. Takto se koncept trvalé výchovy postupně rozšiřoval do celého tehdy známého světa. Římané v tomto úsilí později pokračovali.

Základní ideje a současnost

Pokud čteme některé dokumenty vydávané současným Mezinárodním olympijským výborem, nacházíme v nich starodávné ideje

přenášené moderními slovy. Je dobré tyto ideje prozkoumat podrobněji:

Výjimečnost – spočívá v tom, snažit se nejlépe, jak každý z nás dokáže. Probouzí v srdci bojovnost.

Respekt – je třeba cítit respekt k sobě, k ostatním i k pravidlům.

Přátelství a týmovost – většina sportovních disciplín je založena na spolupráci. Dokonce i individuální sporty vyžadují spolupráci trenéra a sportovce nebo spolupráci sportovců například při dlouhém běhu.

Rovnost – rovnost je možná mezi sportovci (a mezi všemi lidmi) pouze na základě poznání. Pouze pokud známe druhého člověka a jeho obvykle, můžeme si ho vážit, překonáváme různé odlišnosti.

Zdraví – základem zdraví je harmonie, kterou vytváří hygiena, vhodná forma stravování a odpočinku, a především pohyb.

Nadšení – chuť do života, chuť o něco usilovat je v dnešní covidové době velmi důležitá.

Smysl pro fair play – tento filozofický princip se snaží v řádu přírody nacházet hodnoty a tyto hodnoty promítat do řádu života.

Zánik antických olympijských her a jejich obnovení

Když se v antických hrách začala projevovat komercializace, atleti začali být úzce specializovaní a začalo se s uplácením, přiblížil se konec antických olympijských her. Pokud v dnešní době budou sílit podobné prvky, povede to také zákonitě k zániku her.

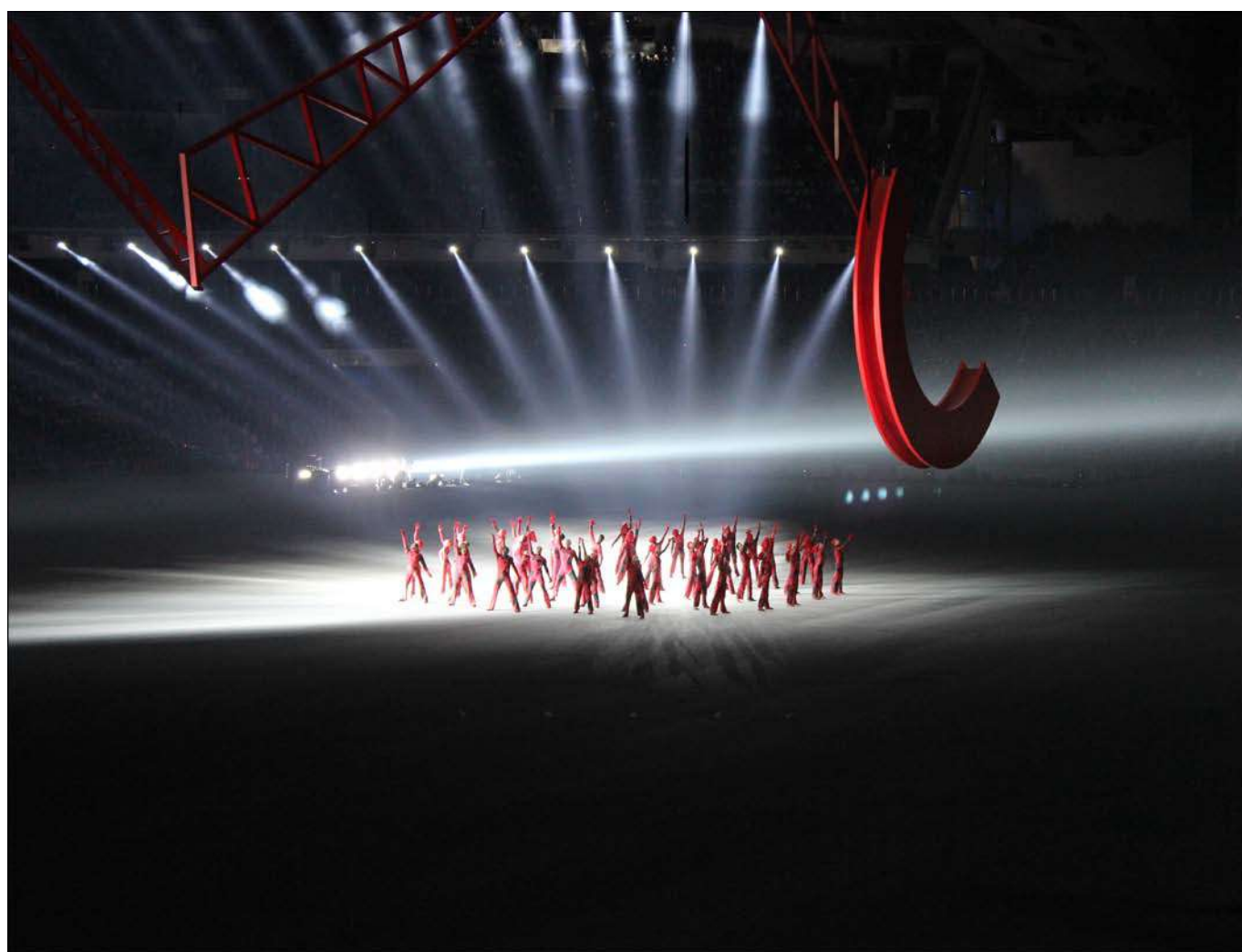
V roce 1894 založil Pierre de Coubertin Mezinárodní olympijský výbor, a o dva roky později, v roce 1896, se uskutečnily v Athénách první moderní olympijské hry. V Čechách, které tehdy byly součástí Rakousko-Uherska, dal na začátku velký impulz pro obnovu olympijských idejí Jiří Stanislav Guth-Jarkovský.

Z tohoto období také pochází heslo *Citius, Altius, Fortius*, což znamená *Rychleji, výše, silněji*. Pokud se tato slova pokusíme aplikovat do běžného života, pak *rychleji* znamená účinněji jednat, *výše* můžeme spojit s pozvednutím našeho vědomí a *silněji* směřuje k probuzení vnitřního života, který je základem pro užitečný a šťastný život. Na posledních olympijských hrách v Tokiu byla přidána čtvrtá část *společně*, což je prvek, který se Škola sportu Nové Akropolis snaží propagovat prostřednictvím všech svých aktivit.

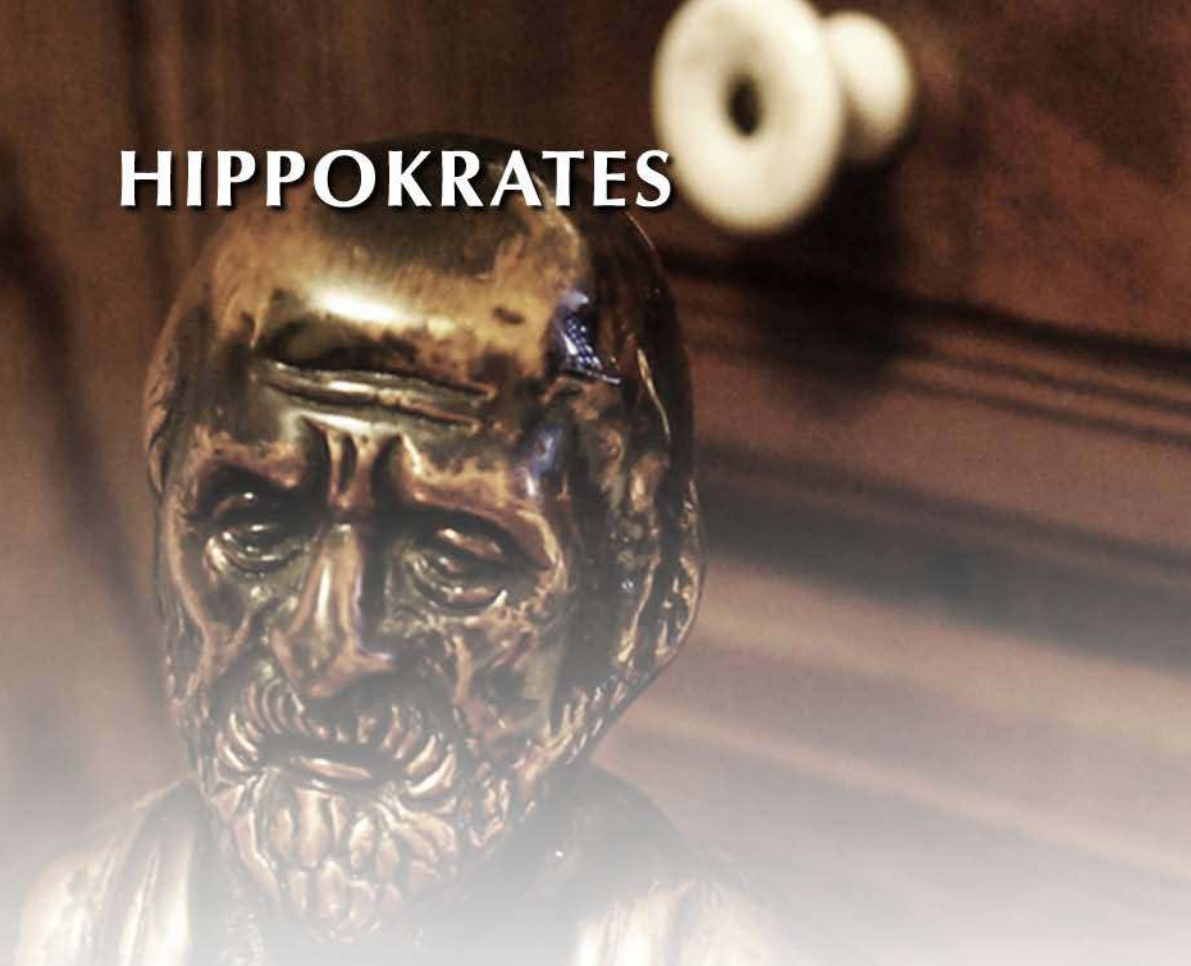
Podobně jako se Pierre de Coubertin a Jiří Stanislav Guth-Jarkovský pokusili o renesanci antických olympijských her, i v dnešní době je třeba obnovit spojením gymnastiky a muziky olympijský oheň v každém z nás.

Sport má v sobě velký potenciál, pokud je používán pedagogicky. S touto renesancí sportu může pomoci každý z nás!

Aleš Gabriel

HIPPOKRATES

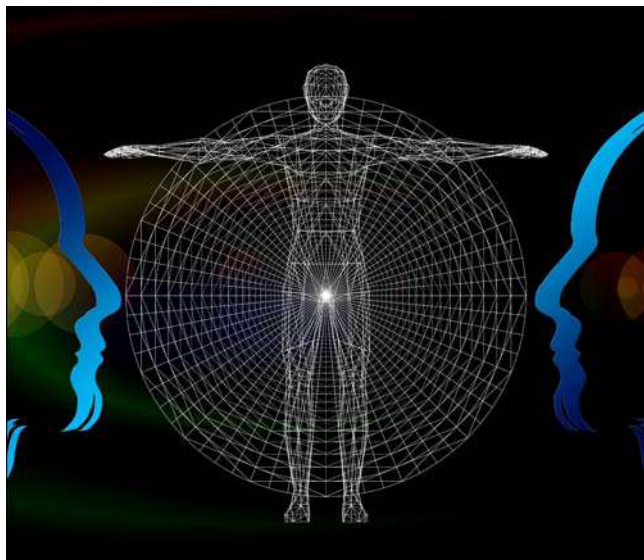
Jednou z nejvýznamnějších osobností starověkého Řecka byl Hippokrates. Můžeme tak usuzovat na základě stopy, kterou po sobě zanechal a která je patrná dodnes. Jeho myšlenky a poznatky byly po celá staletí uznávány a využívány. Byl to nejslavnější lékař starověku a je považován za zakladatele lékařské vědy, za otce medicíny. Žil v řeckém klasickém období v letech 460 př. n. l. – 375 př. n. l.

I my můžeme čerpat z jeho odkazu. Můžeme se poučit z jeho etického přístupu k léčení nemocných, který je znám jako Hippokratova přísaha určená pro lékaře, která však může inspirovat a vést kohokoliv i v běžném životě. Jeho rada: „Kéž by vaše potraviny byly vašimi léky“, je velmi užitečná a může nám nabídnout cestu k aktivnímu a plnohodnotnému životu do vysokého věku. To dokládá i jeho život, neboť on sám se dožil 85 let. Za svůj život kromě léčení lidí dokázal založit lékařskou školu a vyučovat filozofii. Zastával názor, že na celkový stav člověka, jeho nemoci, má rozhodující vliv okolní prostředí a životospráva. Je považován za zakladatele praxe klinického vyšetřování, zavedl metodu poslechu a je mu přisuzována nejstarší vrstva sbírky lékařských textů *Corpus Hippocraticum*, která položila základy moderní medicíny.

Zajímavé a poučné je také jeho dělení lidských osobností podle temperamentů do čtyř kategorií – sangvinik, melancholik, cholerik a flegmatik. Zkusme se na chvíli zastavit u tohoto dělení. Hippokratovo rozdělení zmiňuje snad každá učebnice psychologie. Moderní věda však vytvořila spoustu svých vlastních rozdělení a jeho dělení označila za empirické a nevědecké.

Co vlastně chápeme pod pojmem temperament? Nejspíše se shodneme na významu spočívajícím v dynamice celkového prožívání, reagování a chování osobnosti projevující se emocemi. Mezi ně patří krátkodobé afekty a dlouhodobé nálady. Pokud je lze shrnout do určitých, převažujících charakteristických rysů, pak danou osobnost můžeme přiřadit určitému typu temperamentu.

Osobnost člověka je ale tvořena vícero psychickými funkcemi, jako je třeba smyslové vnímání, složité funkce paměti, povaha instinktů, charakter ega, kulturou formované myšlení a konečně emoce, které charakterizujeme temperamentem. Dodnes nemáme žádné spolehlivé definice a měřítka pro měření jednotlivých psychických funkcí, a proto bude i nadále probíhat diskuze o roli jednotlivých psychických funkcí, jejich způsobu fungování

a významu jejich podílu na formování osobnosti člověka. Vznikly různé teorie snažící se je rozdělit, definovat a vysvětlit, ale vítězství jakékoliv z nich je zřejmě stále v nedohlednu.

Charakterizovat jednotlivé typy temperamentu podle Hippokratova dělení umíme a většinou dokážeme jednotlivé typy přiřadit i konkrétním lidem. Sangvinik se obvykle projevuje živým, pozitivním a optimistickým, ale poněkud nestálým chováním s rychlým rozhodováním. Melancholik je naproti tomu konzervativní a má rád věci ustálené, řádně naplánované, protože je spíše pesimistický, s obavami z budoucnosti, a potom se rozhoduje jen velmi pomalu. Cholerik se zase vyznačuje impulzivní vzrušivostí. Snadno vybuchne a vzápětí se zase rychle uklidní. Flegmatik je naproti tomu klidný, málo vzrušivý, často až lhostejný.

Jednotlivé typy temperamentu pak můžeme vyjádřit jednoduchými piktoqramy, které znázorňují polaritu dvou nejsilnějších hybných emocí. Jedná se o strach s protipólem pocitu jistoty a bezpečí a o nadšenou radost s protipólem odporu. Každý temperament pak směřuje k některému pólu těchto dvou emočních tendencí. Vznikají tak čtyři kombinace: radost a jistota, odpor a strach, odpor a jistota a radost a strach.

Zdalo by se tedy, že nebude žádný problém s dělením lidí podle temperamentu, ale není to tak jednoduché. Důvodem jsou právě ostatní psychické funkce, které nějakým způsobem dovytvářejí povahu, charakter

a celkovou kulturu myšlení člověka. Záleží na jejich dominantnosti. Mohou dokonce temperament leckdy zastínit. Je to patrné v dnešní době, kdy kulturní vlivy značným způsobem omezují a zatlačují projevy emocí, a potom není temperament na první pohled zřejmý.

Hippokrates zastával takzvanou humorální teorii. Na základě svých zkušeností předpokládal, že zdravotní stav člověka je závislý na rovnováze čtyř základních tělesných šťáv – černé žluče, žluté žluče, krve a slizu. Svou teorii pak také spojoval s jednotlivými typy temperamentu. Byla to jeho jakási lékařská symbolika, pomocí které dokázal rozpoznat stav zdraví nebo nemoci člověka. Tato teorie není již v dnešní době přijímána. Nerozumíme jí a neumíme ji využít. Dá se říci, že byla moderní medicínou odmítnuta. K jejímu chápání nelze použít žádný logický klíč. Možná, že Hippokrates používal intuici a na základě jemných rozdílů rozpoznal odlišné typy temperamentu i odlišné typy nemocí, kterými obvykle tyto typy trpěly. Laicky si umíme představit, že živí a aktivní lidé mají výkonné srdce a jejich krev je červenější a mají jí dost. Naopak, lidé zatrpklí a pasivní že budou mít v sobě více temných a hustých tekutin – snad více temné žluči. U toho, kdo se častěji rozčiluje, můžeme očekávat proudící energii ve všech částech těla – třeba něco jako mízu, ale také křečovitě bolesti žlučníku. No a lidé neteční a málo aktivní, ve kterých se zdá, že život plně neproudí, mohou mít zase určité potíže s neproudící energií, tedy se zahleněním. Hippokrates zřejmě pozoroval nějaké hlubší souvislosti.

Jisté je, že základním zákonem vesmíru je zákon evoluce. Tento zákon platí i pro náš pohled na temperament osobnosti člověka. Můžeme tedy předpokládat, že i když budeme nadále přijímat Hippokratovo dělení osobnosti dle temperamentu, tak se naše chápání i zkušenosti budou také vyvíjet a postupně měnit. Zamyšlení a úvahy nad temperamentem osobnosti nám pak mohou pomoci odhalit její silné a slabé stránky (neřesti a ctnosti) a také přinést užitek při poznávání sama sebe a při porozumění druhým lidem.

Petr Matyska

PROGRAM AKTIVIT

ODKAZ ŘÍMA

On-line přednáška

ZEN

Přednáška

C. G. JUNG I.:

FILOZOFIE A PSYCHOLOGIE

On-line kurz

FLORENCIE

On-line přednáška

GÉNIUS MICHELANGELO

Přednáška s videoprojekcí

SCHLIEMANN A TRÓJA

On-line přednáška ke 200. výročí
narození H. Schliemanna

INTELIGENCE ZVÍŘAT

Přednáška

KURZ DOBROVOLNICTVÍ

PRAKTICKÁ RÉTORIKA

Kurz

JAK BÝT STOIKEM?

Přednáška

DUŠE INDIÁNA

Přednáška

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Chtěli byste lépe poznat sami sebe a svět, který nás obklopuje? Máte otázky a hledáte odpovědi? Existuje více cest, jak je najít. A jednu z nich odjakživa nabízí filozofie. Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života. Tento kurz vám přiblíží filozofii takovou, jaká ve své podstatě je: srozumitelnou a užitečnou v našem každodenním životě.

Filozofie pro Život

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE

ČLOVĚK A UNIVERZUM

ODKAZ DÁVNÉ INDIE

ZÁHADY TIBETU

BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE

MOUDROST ČÍNY

VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI

PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“

ARISTOTELES

PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA

DŮLEŽITOST VÝCHOVY

EGYPT

ŘÍM A STOIKOVÉ

DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST

DĚJINY A MYTOLOGIE

HISTORICKÉ CYKLY

SVOBODA A OSUD

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející
schopnosti člověka:

POZORNOST

KONCENTRACE

PAMĚŤ

IMAGINACE

VŮLE atd.

**Technika nás dostala na Měsíc.
Nyní je zapotřebí, aby nás
Filozofie dostala k nám samým.**

Jorge A. Livraga

